

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรกรไทยยุค 4.0 (Smart Farmer) ของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดภูเก็ต

ชญาพร ง่วนอ่อน* และ พรรณวดี ขำจริง

สาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต 83000

*chadapond6910@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยเพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรในการทำเกษตรยุค 4.0 (Smart Farmer) ในจังหวัดภูเก็ตและเพื่อศึกษาแนวโน้มของเกษตรกรในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการพัฒนาเกษตรกรรมเข้าสู่ยุค 4.0 (Smart Farmer) โดยกลุ่มตัวอย่างที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 5,267 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกำหนดสัดส่วนและการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จของเครซี และมอร์แกน ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างและการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 337 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ บทความ เอกสาร รายงานการวิจัย และแบบวัดความรู้ที่มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวม คือ ความถี่และ ร้อยละ เป็นสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการเกษตรคือการปฏิบัติกับที่ดินเพื่อให้เกิดผลผลิตทั้งปลูกพืชเลี้ยงสัตว์คิดเป็นร้อยละ 75.86 ,วิธีการปลูกพืชแบ่งเป็นวิธีใหญ่ๆ ได้ 3 วิธี คือ การปลูกด้วยเมล็ดโดยตรง การปลูกโดยวิธีย้ายกล้าปลูก และการปลูกโดยใช้ส่วนเจริญของพืชคิดเป็นร้อยละ 75 ,ผู้ที่ทำการเกษตรเรียกว่าเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 72.94 และมีความรู้ระดับน้อยเกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกรจัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม,ลักษณะการปลูกผักคือ ปลูกในแปลงเพราะปลูกต้องการดูแลรักษาอย่างดีคิดเป็นร้อยละ 67.37 ,ผลผลิตของพืชไร่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและชีวิตประจำวันของคนไทยโดยใช้บริโภคเป็นอาหารหลักคิดเป็นร้อยละ 66.57 สิ่งทีกลุ่มตัวอย่างรู้น้อยที่สุดต้องแก้ไขปรับปรุงโดยการให้ความรู้กับกลุ่มเกษตรกร จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกี่ยวกับเกษตรกรไทยยุค 4.0 (Smart farmer) ของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดภูเก็ตอยู่ในระดับมาก

2) ศึกษาแนวโน้มของเกษตรกรในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการพัฒนาเกษตรกรรมเข้าสู่ยุค 4.0 (Smart farmer) แนวโน้มของเกษตรกรในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการพัฒนาเกษตรกรรมเข้าสู่ยุค 4.0 (Smart farmer) มีโอกาสเป็นไปได้สูงในอนาคต โดยภาครัฐมีนโยบาย Thailand 4.0 ที่รัฐบาลพูดถึงการนำเทคโนโลยีเข้ามาขับเคลื่อนประเทศ ความก้าวหน้าในการพัฒนาเทคโนโลยี มีการใช้นวัตกรรมในการเพาะปลูก การจัดการ รวมไปถึงการตลาด และมีการร่วมมือกับสถาบันการศึกษา งานวิจัย เพื่อควบคุมการผลิตให้ได้ตามที่ต้องการ มีสุขภาพและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้ในอนาคตเกษตรกรมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการพัฒนาเกษตรกรรมเข้าสู่ยุค 4.0 (Smart farmer) รัฐบาลได้มีการตั้งเป้าเพื่อเดินหน้าผลักดันการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งจะเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) และมีการมองแนวทางปรับปรุงนโยบายทางการเงิน ด้านภาคบริการทางการเงิน ให้สอดรับและเตรียมรับการเข้าสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ แต่ที่สำคัญ การพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้ภาคการเกษตรและเกษตรกรไทยให้ปรับตัวและสามารถใช้ประโยชน์จากเศรษฐกิจแบบ knowledge-based และ digital economy ให้ได้มากที่สุด ประเทศไทยไม่ได้ขาดแคลนศักยภาพในการทำวิจัยหรือคิดค้นวิจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ด้านการเกษตร แต่ปัญหาดูเหมือนจะเป็นการนำเทคโนโลยีที่คิดค้นแล้วเหล่านั้นมา commercialize หรือสร้างมูลค่าทางการค้า เพื่อให้กลายเป็นผลผลิตในเชิงพาณิชย์ ก็คือสินค้าเกษตรใหม่ที่ขายได้ดี ติดตลาด ส่งออก ทำเงินและสร้างงานให้เกษตรกรในระดับ รากหญ้านอกจากนั้น ยังมีเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการเกษตรเพื่อที่ช่วยให้เกษตรกรทำงานง่ายขึ้น และพัฒนาผลผลิตให้คุ้มทุนมากขึ้น การใช้เทคโนโลยีมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าเกษตรและอาหารด้วย ทั้งนี้ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมต้องใช้เงินลงทุนและการลงทุนสูง เพื่อหวังผลในระยะยาว ภาครัฐจึงต้องเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุน

คำสำคัญ: ความรู้ความเข้าใจ Smart farmer กลุ่มเกษตรกร การเกษตร

บทนำ

ในอดีตประเทศไทยเป็นเมืองเกษตรที่มีความมั่งคั่งในเรื่องของทรัพยากรทางด้านอาหารความอุดมสมบูรณ์จนกล่าวได้ว่า "ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว" เนื่องจากสภาพภูมิประเทศ มีความเหมาะสมในการทำเกษตรกรรม ซึ่งการทำเกษตรกรรมมีการพัฒนาทางการเกษตร ตามเวลาของยุคสมัย มนุษย์มีการพัฒนาทางการเกษตร เกษตรแบบดั้งเดิม หรือเรียกกันว่า เกษตรยุคโบราณ เป็นการทำการเกษตรอินทรีย์ที่ให้ผลผลิตต่ำ ยังไม่มีปุ๋ยสารเคมีใช้กัน ถือเป็นพืชผลอินทรีย์โดยแท้จริง เป็นการเพาะปลูกแบบดั้งเดิมที่อาศัยธรรมชาติ เพาะปลูกตามฤดูกาล ไถกลบดินในฤดูใบไม้ผลิ หลังจากนั้นก็มีพัฒนาการทางการเกษตรมาจนถึงยุคปัจจุบัน ยุคเกษตรไทย 4.0 (Smart farmer) เป็นเกษตรกรที่มีความรู้อย่างถ่องแท้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมความคิดในการวางแผนเป็นเลิศ โดยเฉพาะการรู้ถึงอุปสงค์ของตลาดและเตรียมการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ รวมทั้งความสามารถในเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สำหรับเกษตรกรในประเทศไทยยังประสบปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะในมิติของการผลิตระดับผลิตภาพยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สูงนักและรายได้เกษตรกรมีอัตราเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ สาเหตุหลักเกิดจากการที่เกษตรกรไม่มีความรู้เพียงพอ ขาดข้อมูลเชิงลึกด้านการตลาดสำหรับวางแผนการผลิต รวมทั้งความรู้ ในการผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพสูง ที่มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประเด็นปัญหาสะท้อนว่าอาชีพเกษตรกรในประเทศไทยยังขาดการพัฒนาอย่างยั่งยืน แนวคิด (Smart farmer) จึงเป็นกลไกสำคัญในการตอบโจทย์การพัฒนาและคาดว่าอาจสามารถพลิกโฉมการเกษตรไทยในอนาคตดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเกษตรกรไทยในยุค 4.0 ตลอดจนศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรกรไทย และศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรกรไทยยุค 4.0 (Smart farmer) ของกลุ่มเกษตรกรจังหวัดภูเก็ต เพื่อให้เกษตรกรจังหวัดภูเก็ตได้มีความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรไทยยุคใหม่และนำความรู้ ความสามารถ ทักษะด้านการผลิต การบริหารการจัดการ และการตลาดเข้าสู่ภาคการเกษตรนำไปใช้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรกรไทยยุค 4.0 (Smart Farmer) ของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดภูเก็ต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรในการทำเกษตรยุค 4.0 (Smart Farmer) ในจังหวัดภูเก็ต และ เพื่อศึกษาแนวโน้มของเกษตรกรในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการพัฒนาเกษตรกรรมเข้าสู่ยุค 4.0 (Smart Farmer) โดยกลุ่มตัวอย่างที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจึงใช้เกษตรกรในจังหวัดภูเก็ตจำนวน 5,267 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 377 คน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเก็บแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของ มีลักษณะเกษตรกรเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกี่ยวกับเกษตรกรไทยยุค 4.0 (Smart Farmer) ของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดภูเก็ต เป็นแบบทดสอบแบบถูกผิด (True-False Test) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลและอภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่ว่าเพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรในการทำเกษตรยุค 4.0 (Smart Farmer) ในจังหวัดภูเก็ต

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรกรไทยยุค 4.0 (Smart farmer) ของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดภูเก็ต เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรในการทำเกษตรไทยยุค 4.0 (Smart farmer) ในจังหวัดภูเก็ต ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพศหญิงมากกว่าเพศชายในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งกลุ่มอายุจะอยู่ในช่วง 30-40 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนช่วง 10,000-20,000 บาท จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกี่ยวกับเกษตรกรไทยยุค 4.0 (Smart farmer) ของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดภูเก็ตอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้เพราะ เกษตรในจังหวัดภูเก็ตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำเกษตร อาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่มีมาตั้งแต่อดีตการผลิตพืชหรือการปลูกพืชในประเทศไทยเริ่มต้นมาช้านานแล้ว เพราะสภาพของประเทศไทยเป็นประเทศกสิกรรม เหมาะกับการ

ปลูกพืช ซึ่งในระยะแรก พืชที่ปลูกคือ ข้าว เป็นการปลูกเพื่อยังชีพต่อมาบ้านเมืองพัฒนาขึ้น มีการปลูกพืชหลากหลายชนิด เป็นพืชอาหาร และพัฒนาเป็นพืชอุตสาหกรรม สร้างรายได้นับแสนล้านบาทต่อปี และสร้างแรงงานในชนบทให้คนไทยมีงานทำอย่างต่อเนื่อง

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับบทความของ ดร. ฤทัยชนก จริ่งจิตร เรื่อง เจาะลึก “Smart Farmer” แต่แนวคิดใหม่ หรือจะพลิกโฉมการเกษตรไทย “สมาร์ทฟาร์มเมอร์” จะเป็นการแบ่งเบาภาระของกระทรวงพาณิชย์ ในด้านการดูแลราคาสินค้าเกษตรที่มักผันผวนอยู่เสมอ ทำให้มีความจำเป็นน้อยลงในการดำเนินนโยบายอุดหนุนราคาสินค้า และสามารถส่งเสริมให้กลไกตลาดทำงานเองได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้กระทรวงพาณิชย์สามารถทำการตลาดสินค้าเกษตรได้ง่าย โดยเฉพาะการวางตำแหน่งการแข่งขัน (Positioning) ในตลาดบนที่จะทำให้เป้าหมายในการเพิ่มมูลค่าทางการค้าประสบความสำเร็จ (แทนที่การเน้นปริมาณ) เนื่องจากสินค้ามีมาตรฐานและคุณภาพสูง กระทรวงพาณิชย์ควรให้ความสำคัญสนับสนุนกระทรวงเกษตรฯ ในการดำเนินนโยบาย “สมาร์ทฟาร์มเมอร์” โดยการบริหารจัดการสินค้าเกษตรร่วมกันในด้านการเชื่อมโยงข้อมูลการตลาดเข้ากับข้อมูลการผลิตของกระทรวงเกษตรฯ โดยเฉพาะการบูรณาการฐานข้อมูลกับศูนย์ข้อมูลเกษตรในส่วนของการตลาดเชิงลึกที่ครอบคลุมด้านมูลค่า ปริมาณ และสต็อกสินค้า เป็นต้น โดยให้มีกลไกในการเข้าถึงข้อมูลขององค์กรคลังสินค้าเพื่อให้สามารถสร้างฐานข้อมูลด้านการตลาดสินค้าเกษตร ทั้งในบริบทของการซื้อขายสินค้าจริง (Physical Trading) และการซื้อขายแบบตลาดล่วงหน้า (Future Trading) ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวจะทำให้ “สมาร์ทฟาร์มเมอร์” เข้าถึงข้อมูลด้านการตลาดเชิงลึกเพื่อใช้ในการวางแผนการผลิต และผลักดันให้แนวคิดนี้สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงในภาคการเกษตรได้อย่างเป็นรูปธรรม

สอดคล้องกับงานวิจัยของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การพัฒนาธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรเพื่อเข้าสู่สมาร์ทฟาร์มเมอร์ ในการดำเนินการศึกษาวิจัย ได้กำหนดให้มีการจัดสัมมนาระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3 ครั้งในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ ทำให้ได้ผลการศึกษาวิจัยที่มาจากกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และในการจัดสัมมนาระดมความคิดเห็นทำให้บุคลากรภาครัฐ บุคลากรของสหกรณ์การเกษตร และเกษตรกรสมาชิกได้มีโอกาสมาพบกัน มาร่วมแสดงความคิดเห็น ชี้แจงปัญหาอุปสรรค และความต้องการในการพัฒนาร่วมกันเกิดผลโดยตรงในการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และแนวทางที่ควรปฏิบัติเพื่อพัฒนาภาคการเกษตรร่วมกัน ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ เป็นข้อมูลประกอบในการจัดทำนโยบายเพื่อพัฒนาภาคการเกษตรผ่านสถาบันเกษตรกรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร เพื่อให้เป็นที่พึงแก่เกษตรกรสมาชิก ได้พัฒนาการประกอบอาชีพและชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น สหกรณ์การเกษตรมีการพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตร เพื่อให้สามารถบริหารจัดการในการรวบรวมผลผลิต การแปรรูป และการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เกษตรกรมีรายได้และชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยการพัฒนาการบริหารจัดการการผลิตและการตลาดผลผลิต สินค้าเกษตรผ่านสหกรณ์การเกษตร เป็นการศึกษาวิจัยภายใต้การดำเนินงาน flagship ตามนโยบาย smart farmer ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด้านการศึกษาวิจัยการเพิ่มศักยภาพของครัวเรือนเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร เพื่อการพัฒนาระบบการบริหารจัดการธุรกิจสินค้าเกษตรผ่านสถาบันเกษตรกร ที่สำคัญคือสหกรณ์การเกษตรสู่การพัฒนาเกษตรกรให้เป็น smart farmer โดยมีการประกอบอาชีพเกษตรกรอย่างมืออาชีพ เป็นระบบ มีตลาดที่แน่นอน และพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ พุทธิมีผล เรื่อง บทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของเกษตรกร Existing Smart Farmer เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร และผู้นำชุมชน ในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับเชิงปริมาณเพื่อศึกษาบทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของเกษตรกร Existing Smart Farmer เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร และผู้นำชุมชน ในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ซึ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ เกษตรกร Existing Smart Farmer จำนวน 51 คน เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร จำนวน 5 คน และผู้นำชุมชน จำนวน 7 คน ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกร่วมกับการสังเกต มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าระดับการรับรู้บทบาทของ Existing Smart Farmer ในครั้งที่ 1 ด้านการมีความรู้ที่ทําอยู่ ด้านการมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ด้านการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด ด้านการตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ด้านการมีความภาคภูมิใจในความเป็นเกษตรกรของเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ทางการเกษตร

อยู่ในระดับมาก ส่วนผู้นำชุมชนมีการรับรู้ในระดับมากที่สุด และในครั้งที่ 2 ระดับการรับรู้ของเกษตรกรและผู้นำชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุดส่วนเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก ซึ่งระดับการรับรู้ทั้งสองครั้งมีความสอดคล้องกัน ส่วนปัญหาของ Existing Smart Farmer คือ ขาดความสนใจในการเป็น Existing Smart Farmer และอายุที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกร Existing Smart Farmer ทำให้การรับรู้ลดลง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณดี สุทธินรากร เรื่องแนวทางในการประสานความร่วมมือเพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกร ในภาคเกษตรกรรมตามโครงการ Smart Officer และ Smart Farmer การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพจริงในการผลิตและจำหน่ายของเกษตรกร รวมถึงความสามารถในอาชีพและทัศนคติที่มีต่ออาชีพ 2) ปัญหาและความต้องการของเกษตรกร 3) ปัญหาและความต้องการของผู้ปฏิบัติงานผู้ทำหน้าที่สนับสนุนเกษตรกร และ 4) แนวทางในการประสานความร่วมมือเพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรในภาคเกษตรกรรมตามโครงการ Smart Officer และ Smart Farmer โดยศึกษาจาก 2 ภาคส่วนคือ 1) ศึกษาสภาพจริงในการผลิตและจำหน่ายของเกษตรกร ความสามารถในการอาชีพและทัศนคติที่มีต่ออาชีพ ปัญหาและความต้องการของเกษตรกร กลุ่มเป้าหมายคือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติ จำนวน 742 คน จาก 77 จังหวัด เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ข้อมูลจากข้อคำถามปลายเปิดวิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนคำถามปลายเปิดวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และ 2) ปัญหาและความต้องการของผู้ปฏิบัติงานที่มีหน้าที่สนับสนุนความเข้มแข็งของเกษตรกร จำนวน 640 คน จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เครื่องมือที่ใช้คือ การแสดงความคิดเห็นทางตรงผ่านเวทีประชุมใน 6 ภูมิภาค (77 จังหวัด) จำนวน 6 ครั้ง และการแสดงความคิดเห็นผ่านข้อเขียนที่รวบรวมจากเวทีประชุม ข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศชายร้อยละ 91.6 และเพศหญิง ร้อยละ 8.4 มีอายุเฉลี่ย 54.93 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 31.7 เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 56.3 มีที่ดินที่เป็นเอกสารสิทธิ์เพียงร้อยละ 22.9 ส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรผ่านพ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 58.2 ผลการประเมินความสามารถในอาชีพของเกษตรกรพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.48$, $S.D. = .597$) แต่เกษตรกรยังมีทัศนคติต่ออาชีพในระดับดี ($X = 4.11$, $S.D. = .726$) เกษตรกรประสบปัญหาการผลิตที่ยังคงด้อยคุณภาพ ไม่สามารถควบคุมราคาผลผลิตได้ มีต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ทั้งเมล็ดพันธุ์ ที่ดิน อุปกรณ์การผลิต ค่าขนส่ง รวมทั้งปัญหาคุณภาพดิน น้ำ ขาดความรู้ในการผลิต การตลาด การบริหารจัดการที่ดี การสร้างมูลค่าเพิ่มในผลผลิต นอกจากนี้ยังมีปัญหาการเข้าถึงแหล่งทุนในการผลิต สิ่งที่เกษตรกรต้องการการสนับสนุนจากผู้ปฏิบัติงานเกษตรภาครัฐคือการสนับสนุนความรู้ที่ขาดอย่างถูกที่ถูกเวลา สนับสนุนให้เกษตรกรได้พึ่งตัวเองด้วยการตั้งกลุ่มเกษตรกร สร้างเครือข่ายการตลาด ตั้งศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน และลดนโยบายประชานิยมขององค์กรภาครัฐที่ไม่ส่งผลดีต่อการพึ่งตัวเองของเกษตรกร สำหรับในส่วนของผู้ปฏิบัติงานการเกษตรในองค์กรภาครัฐพบว่า การปฏิบัติงานยังไม่ได้รับการยอมรับจากเกษตรกรเท่าที่ควร เนื่องจากไม่สามารถสนับสนุนความรู้ที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร สิ่งที่เป็นความต้องการของผู้ปฏิบัติงานการเกษตรคือ การยกระดับความรู้ความสามารถในการส่งเสริมการเกษตรทั้งทางเทคนิคและการบริหารจัดการได้แก่ เสริมความรู้เรื่องการผลิต การตลาด การบริหารจัดการที่ดี เช่น การลดต้นทุนการผลิต การใช้ดิน น้ำ ปุ๋ย การตลาด การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าการเกษตร การตั้งกลุ่มและเครือข่ายการเกษตร แนวทางในการส่งเสริมผู้ปฏิบัติงานการเกษตรขององค์กรภาครัฐเพื่อสนับสนุนเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งในอาชีพคือ การยกระดับความรู้ในเรื่องเทคนิคการผลิตในภาคเกษตรกรรม การสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตร รวมถึงการตลาดและการบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้สามารถสนับสนุนความรู้ที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร โดยกำหนดเป็นหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรที่ครอบคลุมเนื้อหาที่ตรงตามความต้องการของเกษตรกรและผู้ปฏิบัติงานสนับสนุนเกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรม สำหรับแนวทางสำคัญในการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ปฏิบัติงานและเกษตรกรเพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรคือการยกระดับความรู้ของผู้ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร จะเป็นแนวทางสำคัญในการสนับสนุนปฏิบัติการทางวิชาชีพของเกษตรกรด้วยความรู้สึกรักการมีเพื่อนคู่คิดและมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ที่ว่าเพื่อศึกษาแนวโน้มของเกษตรกรในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการพัฒนาเกษตรกรรมเข้าสู่ยุค 4.0 (Smart Farmer)

ผลการวิจัยพบว่า มีโอกาสเป็นไปได้สูงในอนาคต โดยภาครัฐมีนโยบาย Thailand 4.0 ที่รัฐบาลพูดถึงการนำเทคโนโลยีเข้ามาขับเคลื่อนประเทศ ความก้าวหน้าในการพัฒนาเทคโนโลยี มีการใช้นวัตกรรมในการเพาะปลูก การจัดการ รวมไปถึงการตลาด และมี

การร่วมมือกับสถาบันการศึกษา งานวิจัย เพื่อควบคุมการผลิตให้ได้ตามที่ต้องการ มีสุขภาพและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้ในอนาคตเกษตรกรมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการพัฒนาเกษตรกรรมเข้าสู่ยุค 4.0 (Smart farmer) รัฐบาลได้มีการตั้งเป้าเพื่อเดินหน้าผลักดันการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งจะเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต

ทั้งนี้เพราะ มีการมองแนวทางปรับปรุงนโยบายทางการเงิน ด้านภาคบริการทางการเงิน ให้สอดคล้องและเตรียมรับการเข้าสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ แต่ที่สำคัญ การพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้ภาคการเกษตรและเกษตรกรไทยให้ปรับตัวและสามารถใช้ประโยชน์จากเศรษฐกิจแบบ knowledge-based และ digital economy ให้ได้มากที่สุด ประเทศไทยไม่ได้ขาดแคลนศักยภาพในการทำวิจัยหรือคิดค้นวิจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ด้านการเกษตร แต่ปัญหาดูเหมือนจะเป็นการนำเทคโนโลยีที่คิดค้นแล้วเหล่านั้นมา commercialize หรือสร้างมูลค่าทางการค้า เพื่อให้กลายเป็นผลผลิตในเชิงพาณิชย์ ก็คือสินค้าเกษตรใหม่ที่ขายได้ดี ดัดแปลง ส่งออก ทำเงินและสร้างงานให้เกษตรกรในระดับรากหญ้า นอกจากนั้น ยังมีเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการเกษตรเพื่อที่ช่วยให้เกษตรกรทำงานง่ายขึ้น และพัฒนาผลผลิตให้คุ้มค่ามากขึ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนลวรรณ มากหลาย เรื่อง แนวทางการพัฒนาเกษตรกรรมรุ่นใหม่จังหวัดระยอง วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาเกษตรกรรมรุ่นใหม่จังหวัดระยอง จากการศึกษาพบว่ากระบวนการพัฒนาเกษตรกรรมรุ่นใหม่ จากการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 2 ระยะ มีความเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหา วิธีการวิทยากร สถานที่ และระยะเวลา เปรียบเทียบศักยภาพของเกษตรกรรมรุ่นใหม่ก่อนและหลังการจัดเวที มีระดับความสามารถตามคุณสมบัติเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะมีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ และมีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค ปัจจัยเอื้อที่ส่งผลต่อการพัฒนา ได้แก่ วิทยากร ผู้รู้/ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ กิจกรรมในการเรียนรู้แต่ละครั้งและเนื้อหาหลักสูตรแนวทางพัฒนาควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบเพื่อนเยี่ยมเพื่อนและฝึกความเป็นผู้นำควรประชาสัมพันธ์ผลงานเกษตรกรรมรุ่นใหม่ต้นแบบเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรรมรุ่นใหม่ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายและจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมรุ่นใหม่

สอดคล้องกับงานวิจัยของนันทิยา ศรีทัดจันทา เรื่อง แนวทางการพัฒนาเกษตรกรรมรุ่นใหม่ ในจังหวัดเลย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรรมรุ่นใหม่(2) ศักยภาพของเกษตรกรรมรุ่นใหม่(3) กระบวนการพัฒนาเกษตรกรรมรุ่นใหม่(4) ปัจจัยเอื้อที่มีผลต่อการพัฒนาเกษตรกรรมรุ่นใหม่(5) แนวทางการพัฒนาเกษตรกรรมรุ่นใหม่และ (6) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาเกษตรกรรมรุ่นใหม่ ประชากรที่ศึกษาคือเกษตรกรรมรุ่นใหม่ ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรมรุ่นใหม่ปี 2558 จังหวัดเลย และเป็นเกษตรกรที่ยังคงประกอบอาชีพการเกษตร ทั้งหมด 30 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้สถิติ คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด ผลการวิจัย (1) สภาพสังคมและเศรษฐกิจ พบว่ากลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 30-39 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า สมรสแล้ว มีประสบการณ์การทำงานเกษตรเฉลี่ย 2-5 ปี เป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน เป็นสมาชิก กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. และ กลุ่มเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ส่วนใหญ่ จากเจ้าหน้าที่รัฐ โทรศัพท์ เฟสบุ๊ค ส่วนใหญ่ ถือครองที่ดินของตนเองเฉลี่ย 21-40 ไร่ ปลูกพืชมากกว่า 3 ชนิด ได้แก่ ข้าว ปลูกพืชแบบผสมผสาน ยางพารา มีแรงงานด้านการเกษตร 2 - 3 คน เป็นเพศชาย จ้างแรงงานในท้องถิ่น 2-12 คน รายได้ภาคการเกษตร 100,000-240,999 บาท รายได้นอกภาคการเกษตร 10,000-99,999 บาท ค่าใช้จ่ายอุปโภค 10,000-99,999 บาท ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตร 10,000-99,999 บาท แหล่งสินเชื่อจาก กองทุนหมู่บ้าน มีหนี้สิน 100,000-499,999 บาท (2) รูปแบบกระบวนการเรียนรู้ พบว่า หลังการอบรม ผู้ให้สัมภาษณ์มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตรระดับมากที่สุด มีความสามารถระดับมากในด้านการนำข้อมูลมาใช้แก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเอง ด้านความสามารถในการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุน ด้านเกษตรอินทรีย์ การช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง มีระดับความสามารถ เพิ่มขึ้น จากระดับ ปานกลาง เป็น ระดับมากในเรื่องการเป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือให้คำแนะนำปรึกษาให้กับผู้อื่น การเป็นเกษตรกรต้นแบบหรือจุดเรียนรู้ให้กับผู้อื่น ด้านมี กระบวนการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (3) ความคิดเห็นต่อปัจจัยเอื้อที่มีผลต่อการพัฒนาเกษตรกรรมรุ่นใหม่ประสบความสำเร็จ พบว่า มีระดับความคิดเห็น มากที่สุด เรื่อง วิทยากร ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริม Young Smart Farmer พบว่า มีระดับความคิดเห็น ระดับมาก ได้แก่ สนับสนุนการสร้างเครือข่าย

สรุปผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรในการทำเกษตรยุค 4.0 (Smart Farmer) ในจังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (N=377)	ร้อยละ
ชาย	189	50
หญิง	188	50

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นถึงกลุ่มตัวอย่างเพศชายจำนวน 189 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 50 และเพศหญิงจำนวน 188 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 50 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเพศหญิงเพศชายเท่ากัน

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (N=377)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	100	27
มากกว่า 30-40 ปี	127	34
มากกว่า 40-50 ปี	115	31
50 ปีขึ้นไป	35	9

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงกลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 30-40 ปี จำนวน 127 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 34 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างช่วงอายุมากกว่า 40-50 ปีขึ้นไป จำนวน 115 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 31 กลุ่มตัวอย่างช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 100 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 27 และกลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 35 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 9

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (N=377)	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	202	54
ปริญญาตรี	144	38
สูงกว่าปริญญาตรี	31	8

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นถึงกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 202 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 54 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับปริญญาตรี จำนวน 144 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 38 และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 31 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 8

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน (N=382)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	154	41
10,000-20,000 บาท	163	43
20,000-30,000 บาท	53	14
30,000 บาทขึ้นไป	7	2

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนช่วง 10,000-20,000 บาท จำนวน 163 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 43 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนช่วงต่ำกว่า10,000 บาท จำนวน 154 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 41 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนช่วง20,000-30,000 บาท จำนวน 53 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 14 และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน30,000 บาทขึ้นไป จำนวน 7 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.2

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของการตอบคำถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เกษตรไทยยุค 4.0 (Smart famer) ของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดภูเก็ต

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรไทยยุค 4.0 (Smart famer)ของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดภูเก็ต	ถูก	ร้อยละ	ผิด	ร้อยละ
การเกษตร คือการปฏิบัติกับที่ดินเพื่อให้เกิดผลผลิตทั้งปลูกพืชเลี้ยงสัตว์	286	75.86	91	24
ผู้ที่ทำการเกษตรเรียกว่าเกษตรกร	275	72.94	102	27
กลุ่มเกษตรกร คือบุคคลหลากหลายอาชีพรวมกลุ่มกันไม่น้อยกว่า 100 คน	256	67.90	121	32
กลุ่มเกษตรกรจัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพ	254	67.37	123	32.62
เกษตรกรรม				
สมาร์ทฟาร์มเมอร์ไม่ได้แตกต่างจากการทำเกษตรแบบดั้งเดิมที่ทำกันมา	259	68.70	118	31.29
สมาร์ทฟาร์มเมอร์คือเศรษฐกิจพอเพียง	256	67.9	121	32
รายได้เฉลี่ยของสมาร์ทฟาร์มเมอร์ 180,000 บาท/ปี	272	72.14	105	27.85
ยังสมาร์ทฟาร์มเมอร์คือเกษตรกรรุ่นใหม่มีอายุตั้งแต่ 17-45 ปี	258	68.43	119	31.56
วิธีการปลูกพืชแบ่งเป็นวิธีใหญ่ๆ ได้ 3 วิธี คือ การปลูกด้วยเมล็ดโดยตรง การปลูกโดยวิธีย้ายกล้าปลูก	283	75	94	24.93
และการปลูกโดยใช้ส่วนเจริญของพืช				
การปลูกพืชโดยการหว่านใช้ไม่ได้กับการปลูกข้าว	259	68.70	118	31.29
ผักไฮโดรโปนิกเป็นการปลูกพืชโดยไม่ใช้ดินแต่ใช้น้ำที่มีธาตุอาหารพืชละลายอยู่	266	70.55	111	29.44
หรือการปลูกพืชในสารละลายธาตุอาหารพืชทดแทน				
ลักษณะการปลูกพืชผัก คือ ปลูกในแปลงเพราะปลูกต้องการดูแลรักษาอย่างดี	254	67.37	123	32.62
หอม กระเทียม มะเขือ คื่นห่าน แตงกวา และผักกวางตุ้งไม่ใช่พืชผัก	274	72.67	103	27.32
ไม้ผล ลักษณะการปลูก คือ ปลูกในสวนผลไม้หรือพื้นที่ที่มีบริเวณกว้างขวาง	262	69.49	115	30.50
ข้าว ข้าวโพด อ้อย ถั่วต่างๆ ยาสูบ ฝ้าย มันสำปะหลัง เป็นพืชไร่	270	71.61	107	28.38
ผลผลิตของพืชไร่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและชีวิตประจำวันของคนไทย โดย	251	66.57	126	33.42
ใช้บริโภคเป็นอาหารหลัก				

จากตารางที่ 5 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรกรไทยยุค 4.0 (Smart farmer) ของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดภูเก็ต มีความรู้ในระดับมากเกี่ยวกับการเกษตร คือการปฏิบัติกับที่ดินเพื่อให้เกิดผลผลิตทั้งปลูกพืชเลี้ยงสัตว์คิดเป็นร้อยละ 75.8 ,วิธีการปลูกพืชแบ่งเป็นวิธีใหญ่ๆ ได้ 3 วิธี คือ การปลูกด้วยเมล็ดโดยตรง การปลูกโดยวิธีย้ายกล้าปลูกและการปลูกโดยใช้ส่วนเจริญของพืชคิดเป็นร้อยละ 75 ,ผู้ที่ทำการเกษตรเรียกว่าเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 72.94 และมีความรู้ระดับน้อยเกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกรจัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพเกษตรกร,ลักษณะการปลูกผักคือ ปลูกในแปลงเพราะปลูกต้องการดูแลรักษาอย่างดีคิดเป็นร้อยละ 67.37 ,ผลผลิตของพืชไร้มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและชีวิตประจำวันของคนไทย โดยใช้บริโภคเป็นอาหารหลักคิดเป็นร้อยละ 66.57 ,เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกี่ยวกับเกษตรกรไทยยุค 4.0 (Smart farmer) ของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดภูเก็ตอยู่ในระดับมาก

1. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ กลุ่มตัวอย่างเพศชายจำนวน 162คน หรือคิดเป็นร้อยละ 43 และเพศหญิงจำนวน 215 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 57 เพศหญิงมากกว่าเพศชาย จำนวนและร้อยละของผู้กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุกลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 30-40 ปี จำนวน 127 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 34 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างช่วงอายุมากกว่า 40-50 ปีขึ้นไป จำนวน 115 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 31 กลุ่มตัวอย่างช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 100 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 27 กลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 35 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 202 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 54 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับปริญญาตรี จำนวน 144 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 38 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 31 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนช่วง 10,000-20,000 บาท จำนวน 163 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 43 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนช่วงต่ำกว่า10,000 บาท จำนวน 154 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 41 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนช่วง20,000-30,000 บาท จำนวน 53 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 14 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน30,000 บาทขึ้นไป จำนวน 7 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.2 จำนวนและร้อยละของการตอบคำถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เกษตรไทยยุค 4.0 (Smart farmer) ของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดภูเก็ต กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรกรไทยยุค 4.0 (Smart farmer) ของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดภูเก็ต มีค่าเฉลี่ยรวม 0.75 ซึ่งหมายถึง เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกี่ยวกับเกษตรกรไทยยุค 4.0 (Smart farmer) ของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดภูเก็ตอยู่ในระดับมาก การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรกรไทยยุค 4.0 (Smart farmer) ของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดภูเก็ต เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรในการทำเกษตรกรไทยยุค 4.0 (Smart farmer) ในจังหวัดภูเก็ต ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพศหญิงและเพศชายมีจำนวนเท่ากันในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งกลุ่มอายุจะอยู่ในช่วง 30-40 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนช่วง 10,000-20,000 บาท จากข้อมูลจะเห็นว่าเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกี่ยวกับเกษตรกรไทยยุค 4.0 (Smart farmer) ของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดภูเก็ตอยู่ในระดับมาก คือ การปฏิบัติกับที่ดินเพื่อให้เกิดผลผลิตทั้งปลูกพืชเลี้ยงสัตว์คิดเป็นร้อยละ 75.86, วิธีการปลูกพืชแบ่งเป็นวิธีใหญ่ๆ ได้ 3 วิธี คือ การปลูกด้วยเมล็ดโดยตรง การปลูกโดยวิธีย้ายกล้าปลูกและการปลูกโดยใช้ส่วนเจริญของพืชคิดเป็นร้อยละ 75 ,ผู้ที่ทำการเกษตรเรียกว่าเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 72.94 และมีความรู้ระดับน้อยเกี่ยวกับรองลงมากลุ่มเกษตรกรจัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพเกษตรกร,ลักษณะการปลูกผักคือ ปลูกในแปลงเพราะปลูกต้องการดูแลรักษาอย่างดีคิดเป็นร้อยละ 67.37 ,ผลผลิตของพืชไร้มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและชีวิตประจำวันของคนไทย โดยใช้บริโภคเป็นอาหารหลักคิดเป็นร้อยละ 66.57 เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกี่ยวกับเกษตรกรไทยยุค 4.0 (Smart farmer) ของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดภูเก็ตอยู่ในระดับมาก

2. เพื่อศึกษาแนวโน้มของเกษตรกรในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการพัฒนาเกษตรกรรมเข้าสู่ยุค 4.0 (Smart Farmer) ผลการศึกษาพบว่า แนวโน้มของเกษตรกรในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการพัฒนาเกษตรกรรมเข้าสู่ยุค 4.0 (Smart Farmer) มีโอกาสเป็นไปได้สูงในอนาคต โดยภาครัฐมีนโยบาย Thailand 4.0 ที่รัฐบาลพูดถึงการนำเทคโนโลยีเข้ามาขับเคลื่อนประเทศ ความก้าวหน้าในการพัฒนาเทคโนโลยี มีการใช้นวัตกรรมในการเพาะปลูก การจัดการ รวมไปถึงการตลาด และมีการร่วมมือกับสถาบันการศึกษา งานวิจัย เพื่อควบคุมการผลิตให้ได้ตามที่ต้องการ มีสุขภาพและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้ในอนาคตเกษตรกรมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการพัฒนาเกษตรกรรมเข้าสู่ยุค 4.0 (Smart farmer) รัฐบาลได้มีการตั้งเป้าเพื่อเดินหน้าผลักดันการพัฒนา

ภาคอุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งจะเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) และมีการมองแนวทางปรับปรุงนโยบายทางการเงิน ด้านภาคบริการทางการเงิน ให้สอดคล้องและเตรียมรับการเข้าสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ แต่ที่สำคัญ การพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้ภาคการเกษตรและเกษตรกรไทยให้ปรับตัวและสามารถใช้ประโยชน์จากเศรษฐกิจแบบ knowledge-based และ digital economy ให้ได้มากที่สุด ประเทศไทยไม่ได้ขาดแคลนศักยภาพในการทำวิจัยหรือคิดค้นวิจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ด้านการเกษตร แต่ปัญหาคือเหมือนจะเป็นการนำเทคโนโลยีที่คิดค้นแล้วเหล่านั้นมา commercialize หรือสร้างมูลค่าทางการค้า เพื่อให้กลายเป็นผลผลิตในเชิงพาณิชย์ ก็คือสินค้าเกษตรใหม่ที่ขายได้ดี ติดตลาด ส่งออก ทำเงินและสร้างงานให้เกษตรกรในระดับรากหญ้า นอกจากนี้ ยังมีเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการเกษตรเพื่อที่ช่วยให้เกษตรกรทำงานง่ายขึ้น และพัฒนาผลผลิตให้คุ้มค่ามากขึ้น การใช้เทคโนโลยีมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรลุภัณฑ์สำหรับสินค้าเกษตรและอาหารด้วย ทั้งนี้ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมต้องใช้เงินลงทุนและการลงทุนสูง เพื่อหวังผลในระยะยาว ภาครัฐจึงต้องเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุน “สมาร์ตฟาร์มเมอร์” จะเป็นการแบ่งเบาภาระของกระทรวงพาณิชย์ในด้านการดูแลราคาสินค้าเกษตรที่มักผันผวนอยู่เสมอ ทำให้มีความจำเป็นน้อยลงในการดำเนินนโยบายอุดหนุนราคาสินค้า และสามารถส่งเสริมให้เกษตรกรทำงานเองได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้กระทรวงพาณิชย์สามารถทำการตลาดสินค้าเกษตรได้ง่าย โดยเฉพาะการวางตำแหน่งการแข่งขัน (Positioning) ในตลาดบนที่จะทำให้เป้าหมายในการเพิ่มมูลค่าทางการค้าประสบผลสำเร็จ (แทนที่การเน้นปริมาณ) เนื่องจากสินค้ามีมาตรฐานและคุณภาพสูง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

1.1 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสมาร์ตฟาร์มเมอร์ ไปเผยแพร่ให้กับผู้เกษตรกร ผู้ที่มีความสนใจได้ศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรแบบสมาร์ตฟาร์มเมอร์ในแถบพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

1.2 สำนักงานเกษตรจังหวัดภูเก็ต ควรมีการส่งเสริมและแนะแนวเกี่ยวกับการทำเกษตรแบบสมาร์ตฟาร์มเมอร์ หรือบุคคลที่มีความสนใจได้ศึกษาและเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เอกสารเนื้อหาเกี่ยวกับการทำเกษตรแบบสมาร์ตฟาร์มเมอร์ นั้นมีน้อยจึงเป็นปัญหาต่อการรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแบบสอบถาม ดังนั้นควรมีการศึกษาและทำการวิจัยให้มากกว่านี้โดยอาจมีการศึกษาข้อมูลการทำเกษตรแบบสมาร์ตฟาร์มเมอร์

บรรณานุกรม

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2558). การพัฒนาเกษตรปราดเปรื่อง. สืบค้น 25 ตุลาคม 2561,จาก

<http://www.udonthani.doae.go.th/files>

จิราภรณ์ พุทธิมีผล. (2557). บทบาทของ Existing Smart Farmer ตามการรับรู้ของเกษตรกร Existing Smart Farmer เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร และผู้นำชุมชน ในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก. (ปริญญามหาบัณฑิตศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

นันทิยา ศรีทัตจันทา. (2557). แนวทางการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดเลย. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

นลวรรณ มากหลาย. (2557). แนวทางการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่จังหวัดระยอง. (ปริญญามหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วรรณดี สุทธิธารกร. (2559). แนวทางในการประสานความร่วมมือเพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรในภาคเกษตรกรรมตามโครงการ Smart office และ Smart farmer. (ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สาคร ศรีมุข. (2558). การปฏิรูประบบการเกษตร : การพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง. บทความวิชาการ ปีที่ 5 ฉบับที่ 5 กุมภาพันธ์ 2558, 1-22.

สุวิทย์ วงศ์ศิลา. (2559). สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี Internet of Things สำหรับ Smart Farmer. สืบค้น 18 ตุลาคม 2561, จาก <https://www.stri.cmu.ac.th/index.php>

สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2559). สมาร์ทฟาร์ม(Smart farm) การทำเกษตรกับสิ่งแวดล้อม. บทความวิชาการ ฉบับที่ 1 ธันวาคม 2559.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2557). การพัฒนาธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรเพื่อเข้าสู่สมาร์ทฟาร์ม. กรุงเทพฯ: สำนักรวิชาการ สำนักงานเศรษฐกิจ.

อาจารย์ ถาวรมาศ. (2560). ในโลกยุคใหม่แบบ knowledge-based และการเข้าสู่ digital economy. สืบค้น 22 ตุลาคม 2561, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/635253>

ฤทัยชนก จริ่งจิตร. (2556). เจาะลึก “Smart Farmer” แค่แนวคิดใหม่หรือจะพลิกโฉมการเกษตรไทย. สืบค้น 20 ตุลาคม 2561, จาก <http://www.tpso.moc.go.th/sites/default/files/1071>